

Wie: Gabi van Driem. **Wat:** advocaat. **Opvallend:** verdedigt alleen vrouwen. **Bijnaam:** de koningin van het straatverbod. **Blijft in balans door:** paardrijden en romans schrijven.

Manneneter

Ze noemen haar de Moszkowicz van het familierecht. De koningin van het straatverbod, heet ze ook wel. In de advocatenpraktijk van Gabi van Driem (59) en haar twee partners worden uit principe alleen de rechten van vrouwen verdedigd. Van Driem Advocaten in Amsterdam Oud-Zuid is gespecialiseerd in echtscheidingen, verkrachtingszaken, seksueel geweld en staat vrouwen bij die geterroreerd worden door hun ex-man.

Mannen komen er niet in bij Van Driem, tenzij het een arbeidsgeschil betreft, of als ze slachtoffer zijn van seksueel geweld. Zo meldden zich twintig jaar geleden al de eerste slachtoffers van seksueel misbruik door de rooms-katholieke kerk bij Van Driem. 'De zaak werd in de doofpot gestopt, waardoor ik het bewijs niet rond kreeg. Ik moet nog regelmatig aan de betrokkenen denken en vraag me af hoe het met ze gaat. Zouden ze nog leven? Of zouden ze zichzelf van het leven hebben beroofd?'

Van Driem is een zachtmoedige verschijning met vriendelijke, bruine ogen. Vrouwelijk en

stoer, zelfverzekerd en sociaal. Ideologisch gedreven, belezen en voor niemand bang. Het zijn handige combinaties in haar vak. In haar kantoor is het een puinhoop. Meters dossiers, scheve stapels met boeken en overal papiertjes. Van Driem kijkt nauwelijks op wanneer een ordner van de kast valt, langs haar hoofd scheert en met een klap op de grond belandt. 'Mensen met nette werkkamers lopen niet over van creativiteit.'

Haar bijnaam 'Moszkowicz van het familierecht' dankt ze aan haar pitbullmentaliteit: ze graaft zich diep in dossiers in en doet alles om te winnen. Ze vindt het een mooi compliment, maar ze zal nooit vergeten wat ze heeft moeten overwinnen om zo ver te komen. 'Ik heb de eerste jaren veel weerstand ondervonden, zeker toen ik pas werkte en de feministische beweging in volle gang was. Mannelijke collega's en rechters waren bevooroordeeld, omdat ze me feministisch en dus eng vonden. Volgens hen was ik een heks met haar op mijn tanden. Maar in de praktijk val ik reuze mee.'

Toch heeft Van Driem in haar loopbaan zeker twaalfhonderd mannen zogezegd het vel over de

'Dat ze me de Moszkowicz van het familierecht noemen is een mooi compliment, maar ik zal nooit vergeten wat ik heb moeten overwinnen om zo ver te komen.'

Tekst Barbelijn Bertram en Elleke van Duin | foto's Rob Overmeer

trokken. Reken maar uit: al dertig jaar aandelt ze gemiddeld veertig echtscheider per jaar. Dat is bijna een week. Ze arbij hoe dan ook aan de kant van de Anno 2011 hebben zelfs hoogopgeleide 1 het vaak nog niet goed geregeld. Als ze and houden, vertrouwen ze erop dat hij tjes regelt. Mannen regelen het indered. Voorzichzelf. Eris in al die jaren maar eranderd.'

Driem noemde zichzelf als eerste in Ne-feministische advocaat. 'Zo noem ik me ds, ook al is het feminisme voor sommi-scheldwoord. Maar vrouwen weten me nden in geval van nood en dan blijkt dat me toch zo gek nog niet.' Die gevallen van n vooral scheidingen. 'Tijdens een schei-anderen mensen in wolven. Ik zou zelf vreselijk krenge worden. Mannen maken un geld zoek. Ineens loopt hun bedrijf d, ze maken minder omzet of hun onder-verkeert plotseling op het randje van failnt. Of ze gaan plotsklaps vier dagen wer-laats van zes. In bijna driekwart van de eidingen gaan vrouwen er financieel op it.' In 1986 schreef ze samen met colle-aar *recht, alles wat een vrouw moet weten nenleven, werk, kinderen, gezondheid en uridische kwesties*. In 2010 verscheen de wde versie. Ze kan het alle vrouwen aan-villen ze in de toekomst niet voor €255 aan haar bureau zitten.

moeder

haar dagen zijn gevuld met echtschei-ama's, is ze zelf al 36 jaar gelukkig ge-met haar jeugdliefde, journalist Irwin Onder huwelijksvoorwaarden natuur-igenlijk moet ik zeggen: het Amsterdam-kenbeding, dus dat je aan het eind van elk gezamenlijke baten optelt en die dan on-weer verdeelt. In het begin van mijn hu-edacht ik bij elk boek dat ik kocht, wie het gen. Maar dat heb ik losgelaten. Boven-ikgraag bij hem blijven.'

Driem, naast advocaat ook romanschrijf-de eigenlijk pianist of acteur worden. vas kunst het enige dat er toe deed.' Ze op in een intellectueel milieu in Amster-id, de componistenbuurt, in een huis vol

Haar joodse oma was operazangers, der violist en concertmeester. Haar zus de Russisch en Frans, geeft viool- en

'Mijn vader vond mij niet fanatiek genoeg om musicus te worden; daarom moest ik rechten studeren

Curriculum vitae

Gabi van Driem

Geboren 4 augustus 1951

Opleiding Studie rechtsgeleerdheid aan de Universiteit van Amsterdam

Werk Van Driem richt in 1972 met een aantal advocaten Rechtswinkel Amsterdam op.

1981: oprichting feministisch advocatenkantoor Van Driem Advocaten.
1986: Van Driem publiceert juridisch handboek voor vrouwen: *In haar recht, alles wat een vrouw moet weten over samenleven, werk, kinderen, gezondheid en andere juridische kwesties*.

Diversen Van Driem ontvangt in 1990 de Harriët Freezerring.

1999: debuutroman *Het laatste woord*, over een joodse advocate en het joodse milieu.

2004: Van Driem ontvangt de Aletta Jacobsprijs. Ook komt ze met haar tweede roman, *Schaduwleven*.

zangles en schrijft gedichten. Haar moeder zat op het conservatorium. 'Maar als ze zong, riep mijn vader: "Hou op met dat kattengejank." Hij kon geen talent naast zich velen. Mijn moeder besloot om op haar veertigste Duits te gaan studeren en werd lerares. Mijn moeder was stoer, ze leerde ons in bomen klimmen, terwijl mijn vader in zijn camelkleurige jas vanuit de stoel geamuseerd toekeek. Gingen we op reis, dan droeg zij de koffers, mijn vader moest immers zijn handen beschermen, die waren zijn handelswaar. Het enige wat hij zelf droeg was zijn vioolkist.'

Verstand op nul

'Mijn vader vond mij niet fanatiek genoeg om musicus te worden en daarom moest ik rechten studeren. Ik wilde niet, maar durfde me niet te verzetten. En kijk, het heeft toch leuk uitgepakt.'

Naast rechten studeerde ze ook nog twee jaar filosofie en las ze Karl Marx en Friedrich Engels, de grondleggers van het socialisme. 'Het waren de jaren zestig. Kreeg je enige sociale beweging niet van huis uit mee, dan leerde je het wel op school. Ik denk nog steeds vanuit mijn ideologie, maar ik ben geen compromisloze advocaat.' Van Driem en haar man hebben drie dochters, allen kunstenaar van beroep. Zij mochten wel zelf hun studiekeuzen.

Een joods meisje van goede komaf dat zich ontpopt tot ideologische bestrijder van onrechtvaardigheid, hoe is dat te rijmen? 'Lastige vraag. Het zit waarschijnlijk in de genen. Mijn familie zit inderdaad vol tegenstrijdigheden. Mijn grootvader was een joodse huisarts in Duitsland, tot hij in 1937 voor de nazi's naar Nederland vluchtte. In de Tweede Wereldoorlog onderhield hij hier contact met het verzet, hij was sociaal bewogen en een vrijdenker maar wel afkomstig uit een orthodoxe familie. En mijn moeder, die uit dat keurige joods milieu kwam, trouwde met een arme muzikant.'

'Verlaten worden, angst dat je niet meer bemind wordt door je vader, schuld, boete, trouw en ontrouw, al deze tegenstellingen zijn ook terugkerende thema's in mijn romans. Ik zie ze ook in mijn werk. De eenzaamheid van een kind dat voor zijn gevoel door zijn ouders verlaten wordt omdat ze gaan scheiden, zoals het thema in mijn eerste boek *Het laatste woord*, zit in mijn familiegeschiedenis, maar is even zo herkenbaar uit mijn dagelijkse praktijk.'

'Om terug te komen op de vraag over mijn drijfveren: volgens mijn moeder komt het omdat

en slechter
eld gekregen.
mishandeling
g steeds en in
ale lagen voor.

Hoe hoger de klasse,
hoe moeilijker het is
voor vrouwen om
ermee naar buiten
te komen.'

mijn opa en oma in scheiding lagen tijdens mijn geboorte. Dat is natuurlijk niet zo. Ik ben nu eenmaal geboren met een flinke dosis empathie. Ik ben een beetje een wereldverbeteraar. Onrecht moet bestreden worden. Daarom schroef ik mijn uurtarief nogal eens omlaag wanneer iemand het niet kan betalen. Zieke dieren wil ik ook altijd helpen.'

De dagelijkse confrontatie met narigheid en onrecht gaat haar niet in de koude kleren zitten. 'Ik heb een slechter mensbeeld gekregen. Het is shocking wat er met kinderen en vrouwen gebeurt. Vrouwenmishandeling komt nog steeds — en in alle sociale lagen — voor. Hoe hoger de klasse, hoe moeilijker het is voor vrouwen om ermee naar buiten te komen.'

'Wie hier komt werken, krijgt in het begin nachtmerries. Je moet jezelf vermannen, leren je verstand op nul te zetten en grenzen te stellen. Dat vereist nogal wat. Empathisch vermogen is een voorwaarde om dit werk goed te kunnen doen, maar je moet ook afstand kunnen nemen. De doos van Pandora moet op een gegeven moment dicht. Je krijgt hier vanzelf eelt op je ziel. Het werk is keihard. Gelukkig ben ik een ongehooflijke optimist, anders had ik het niet zolang volgehouden.'

Idealisme is uit de mode

Zijn de zaken gedurende dertig jaar inhoudelijk weinig veranderd, in de advocatuur zelf is de sfeer er niet leuker en socialer op geworden in de belevenis van Van Driem. 'Advocatuur is big business. Wij hebben momenteel een vacature, maar er zijn minder sollicitanten dan vroeger. Men wil liever op een groot kantoor werken en veel geld verdienen. Wij runnen een idealistische praktijk. Ik heb de eerste vijftien jaar alleen maar toevoegingen gedaan, dus zaken van mensen die zich eigenlijk geen advocaat kunnen veroorloven. Maar in de advocatuur is idealisme uit de mode, er moet geld worden verdiend.'

Wat ze zelf met haar geld doet? 'Ik heb een paard van 26 jaar oud gered van de slager. Het staat bij een boer in Twente. Ieder weekend rijd ik erop. Ik ben een paardenmeisje. Ik kleed me graag als amazone. En ik verzamel moderne kunst. Verder koop ik graag en veel boeken, lezen is een tweede leven voor mij. Als ik zelf schrijf — ik werk momenteel aan een nieuwe familieroman — gebruik ik mijn linkerhersen helft. Dat is prettig, want overdag gebruik ik voortdurend mijn rechter. Zo blijf ik in balans.'